

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

TOSHKENT DAVLAT AGRAR UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

Toshkent davlat agrar universiteti

O'quv ishlari bo'yicha prorektori,

Prof. S. Boboyev

2025 yil “04” 04

Ro'yxatga olingan. № BD- 60410100- 1.20

2025 yil “04” 04

IQTISODIYOTDA MA'LUMOTLAR TAHLILI

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	400 000	- Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi:	410 000	- Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi:	60410100	- Iqtisodiyot

Toshkent -2025

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS - Kredit	
IQMT1305	2025-2026	3	5	
Fan/modul turi	Ta'lim tili		Haftadagi dars soatlari	
Majburiy	O'zbek		5	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Iqtisodiyotda ma'lumotlar tahlili	60	90	150
2.	<p>I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga jamiyat hayotining barcha sohalarining iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishini tavsiflovchi axborotlarni to'plash, tizimlashtirish va tahlil qilishning turli usullarini o'rgatish.</p> <p>Fanning asosiy vazifalari;</p> <ul style="list-style-type: none"> - hozirgi bosqichda iqtisodiyotning umumiy masalalarini ko'rib chiqish; - hisoblash natijalarini tahlil qilish va olingan xulosalarni asoslash; - iqtisodiy ma'lumotlarni tahlil qilishda xar xil tadqiqot usullarini qo'llash; - iqtisodiyotdagi o'zaro aloqalarni o'zlashtirish, uning rivojlanish dinamikasini o'rganish; - hosil bo'lgan ko'rsatkichga omillarning ta'sirini tahlil qilish. <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-mavzu. Fanning maqsad va vazifalari. Iqtisodiy ma'lumotlar bilan ishlash. Iqtisodiyotda ma'lumotlar tahlili fanining maqsadi vazifalari, uning boshqa fanlar bilan bog'likligi. Iqtisodiy ma'lumotlarni taqdim etish. Statistika jadvalari.</p> <p>2-mavzu. Mutlaq va nisbiy statistik miqdorlar. Mutlaq qiymatlar. Nisbiy miqdorlar</p> <p>3-mavzu. O'rtacha miqdorlar va variatsiya ko'rsatkichlari O'rtacha qiymat tushunchasi. O'rtacha qiymatlarning turlari. Oddiy o'rtacha arifmetik. O'rtacha arifmetik og'irlik. O'rtacha qiymatlarning xossalari. O'rtacha kvadrat ildiz. O'rtacha geometrik. O'rtacha garmonik. O'rtacha xronologik. O'zgaruvchanlikni statistik o'rganish</p> <p>4-mavzu. Dinamik qatorlar. Dinamik qator tushunchasi. Dinamik qator darajalarining o'zgarishi ko'rsatkichlari. Zanjir va asosiy dinamika ko'rsatkichlari. Dinamik qatorning o'rtacha ko'rsatkichlari. Seriyadagi asosiy tendentsiyani (trendni) aniqlash usullari. Trend adekvatligini baholash va prognozlash.</p> <p>5-mavzu. O'zaro aloqalarni statistik o'rganish. Korrelyatsiya va regressiya tahlili, aloqalarni modellashtirish. Juftlik korrelyatsiya tenglamalarining parametrlari va xususiyatlarning yaqinlik</p>			

ko'rsatkichlari. Elastiklik ko'effitsientini aniqlash, determinatsiya ko'effitsienti. Dinamik qator, dinamik qatorning mutlaq va nisbiy ko'rsatkichlari. Dinamik qatorlarning o'rtacha qiymatlari.

6-mavzu. Indekslar.

Individual indekslar. Agregat (kompozit) indekslar. Umumiy indekslar individuallarning o'rtacha ko'rsatkichlari sifatida. O'zgaruvchan tarkibli, doimiy tarkibli va tarkibiy siljishlar indekslari. Bazis va zanjir indekslari.

7-mavzu. Tanlama kuzatishlar.

Tanlama kuzatish tushunchasi. Tanlamani hosil qilish usullari. O'rtacha tanlab olish xatosi. Marginal tanlama xatosi. Majburiy namuna hajmi.

8-mavzu. Ijtimoiy-demografik ma'lumotlar tahlili.

Aholi soni va uning mamlakat hududi bo'ylab joylashishini o'rganish. Aholi tarkibini o'rganish (asosiy guruhlar). Aholining tabiiy harakatini o'rganish. Aholi migratsiyasini o'rganish. Aholining kelajakdagi sonining taxminiy hisob-kitoblari. Aholining ijtimoiy xususiyatlarining ko'rsatkichlari

9-mavzu. Mehnat bozori tahlili.

Aholining iqtisodiy faolligi va bandlik holati bo'yicha tasnifi. Bandlik tuzilmasi. Bandlik va ishsizlik statistikasi. Mehnat resurslari. Mehnat xarajatlari balansi. Ishchi kuchi harakati ko'rsatkichlari.

10-mavzu. Milliy hisoblar tizimi.

Milliy hisoblar tizimining asosiy ko'rsatkichlari. Iqtisodiy ma'lumotlar tahlilida milliy hisoblar tizimidan foydalanish. Milliy hisoblar tizimi va milliy iqtisodiyot balansi.

11-mavzu. Milliy boylik.

Milliy boyliklarning tasnifi. Asosiy vositalar statistikasi. Aylanma kapital statistikasi.

12- mavzu. Iqtisodiy faoliyat natijalari tahlili.

Iqtisodiyot tarmoqlari ishlab chiqarish holati tahlili. Ishlab chiqarish xarajatlari tahlili. Mahsulot tannarxi. Xo'jalik faoliyatining moliyaviy natijalari tahlili.

13- mavzu. Narxlar statistikasi.

Iste'mol narxlari indeksi. Inflyatsiyani o'lchash

14- mavzu. YaIM va boshqa makroiqtisodiy ko'rsatkichlarni hisoblash.

YaIMni hisoblash usullari. YaIM va uning tarkibiy qismlarini doimiy (qiyoslanadigan) narxlarda hisoblash. Valyutalarning xarid qobiliyati paritetlari asosida YaIM va uning tarkibiy qismlarini xalqaro taqqoslash. Milliy hisoblar tizimidagi daromad ko'rsatkichlari. Milliy daromad

15- mavzu. Aholi turmush darajasi tahlili.

Aholi daromadlari ko'rsatkichlari. Aholi xarajatlari, aholi tomonidan moddiy ne'matlar va xizmatlarni tejash va iste'mol qilish ko'rsatkichlari. Daromadlar tabaqalanishi, qashshoqlik darajasi va chegaralarini o'rganish. Aholining turmush darajasining umumiy ko'rsatkichlari.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Fanning maqsad va vazifalari. Iqtisodiy ma'lumotlar bilan ishlash.
2. Mutlaq va nisbiy statistik miqdorlar.
3. O'rtacha miqdorlar va variatsiya ko'rsatkichlari
4. Dinamik qatorlar.
5. O'zaro aloqalarni statistik o'rganish.
6. Indekslar.
7. Tanlama kuzatishlar.
8. Ijtimoiy-demografik ma'lumotlar tahlili.
9. Mehnat bozori tahlili.
10. Milliy hisoblar tizimi.
11. Milliy boylik.
12. Iqtisodiy faoliyat natijalari tahlili.
13. Narxlar statistikasi.
14. YaIM va boshqa makroiqtisodiy ko'rsatkichlarni hisoblash.
15. Aholi turmush darajasi tahlili.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Iqtisodiyotda ma'lumotlar tahlilining nazariy asoslari.
2. Iqtisodiy ma'lumotlar bilan ishlash.
3. Iqtisodiyotda ma'lumotlar tahlili fanining maqsadi vazifalari, uning boshqa fanlar bilan bog'likligi.
4. Iqtisodiy ma'lumotlarni taqdim etish. Statistik jadvallar.
5. Mutlaq va nisbiy statistik miqdorlar.
6. Mutlaq qiymatlar.
7. Nisbiy miqdorlar
8. O'rtacha miqdorlar va variatsiya ko'rsatkichlari
9. O'rtacha qiymat tushunchasi.
10. O'rtacha qiymatlarning turlari.
11. Oddiy o'rtacha arifmetik.
12. O'rtacha arifmetik og'irlik.
13. O'rtacha qiymatlarning xossalari.
14. O'rtacha kvadrat ildiz.
15. O'rtacha geometrik. O'rtacha garmonik.
16. O'rtacha xronologik.
17. O'zgaruvchanlikni statistik o'rganish
18. Dinamik qatorlar.
19. Dinamik qator darajalarining o'zgarishi ko'rsatkichlari.
20. Zanjir va asosiy dinamika ko'rsatkichlari.
21. Dinamik qatorning o'rtacha ko'rsatkichlari.
22. Trend adekvatligini baholash va prognozlash.
23. O'zaro aloqalarni statistik o'rganish.

24. Korrelyatsiya va regressiya tahlili, aloqalarni modellashtirish.
25. Juftlik korrelyatsiya tenglamalarining parametrlari va xususiyatlarning yaqinlik koeffitsientlari.
26. Elastiklik koeffitsientini aniqlash, determinatsiya koeffitsienti.
27. Dinamik qator, dinamik qatorning mutlaq va nisbiy ko'rsatkichlari. Dinamik qatorlarning o'rtacha qiymatlari.
28. Indekslar.
29. Individual indekslar. Agregat (kompozit) indekslar.
30. Umumiy indekslar individuallarning o'rtacha ko'rsatkichlari sifatida.
31. O'zgaruvchan tarkibli, doimiy tarkibli va tarkibiy siljishlar indekslari.
32. Bazis va zanjir indekslari.
33. Tanlama kuzatishlar.
34. Tanlama kuzatish tushunchasi. Tanlamani hosil qilish usullari.
35. O'rtacha tanlab olish xatosi. Marginal tanlama xatosi. Majburiy namuna hajmi.
36. Ijtimoiy-demografik ma'lumotlar tahlili.
37. Aholi soni va uning mamlakat hududi bo'ylab joylashishini o'rganish.
38. Aholi tarkibini o'rganish (asosiy guruhlar). Aholining tabiiy harakatini o'rganish.
39. Aholi migratsiyasini o'rganish.
40. Aholining kelajakdagi sonining taxminiy hisob-kitoblari.
41. Aholining ijtimoiy xususiyatlarining ko'rsatkichlari
42. Mehnat bozori tahlili.
43. Aholining iqtisodiy faolligi va bandlik holati bo'yicha tasnifi.
44. Bandlik tuzilmasi.
45. Bandlik va ishsizlik statistikasi.
46. Mehnat resurslari.
47. Mehnat xarajatlari balansi.
48. Ishchi kuchi harakati ko'rsatkichlari.
49. Milliy hisoblar tizimi.
50. Milliy hisoblar tizimining asosiy ko'rsatkichlari.
51. Iqtisodiy ma'lumotlar tahlilida milliy hisoblar tizimidan foydalanish.
52. Milliy hisoblar tizimi va milliy iqtisodiyot balansi.
53. Milliy boylik.
54. Milliy boyliklarning tasnifi.
55. Iqtisodiy faoliyat natijalari tahlili.
56. Iqtisodiyot tarmoqlari ishlab chiqarish holati tahlili.
57. Ishlab chiqarish xarajatlari tahlili. Mahsulot tannarxi.
58. Xo'jalik faoliyatining moliyaviy natijalari tahlili.
59. Narxlar statistikasi.
60. Iste'mol narxlari indeksi.
61. Inflyatsiyani o'lchash
62. YaIM va boshqa makroiqtisodiy ko'rsatkichlarni hisoblash.
63. YaIMni hisoblash usullari. YaIM va uning tarkibiy qismlarini doimiy

	<p>qiyoslanadigan) narxlarda hisoblash.</p> <p>64. Valyutalarning xarid qobiliyati paritetlari asosida YaIM va uning tarkibiy qismlarini xalqaro taqqoslash.</p> <p>65. Milliy hisoblar tizimidagi daromad ko'rsatkichlari. Milliy daromad</p> <p>66. Aholi turmush darajasi tahlili.</p> <p>67. Aholi daromadlari ko'rsatkichlari.</p> <p>68. Aholi xarajatlari, aholi tomonidan moddiy ne'matlar va xizmatlarni tejash va iste'mol qilish ko'rsatkichlari.</p> <p>69. Daromadlar tabaqalanishi, qashshoqlik darajasi va chegaralarini o'rganish.</p> <p>70. Aholining turmush darajasining umumiy ko'rsatkichlari.</p>
3.	<p>V. Ta'lim natijalari (shakllanadigan komponentsiya)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Iqtisodiy ma'lumotlarni umumlashtirish, tahlil qilish va har xil turdagi kuzatishlarni o'tkazish haqida <i>tasavvurga ega bo'lishi</i>, - Ijtimoiy-iqtisodiy hodisalarni tadqiq qilish usullarini, ishlab chiqarishning jismoniy va moliyaviy natijalarini tavsiflashni, ishlab chiqarish jarayonida yuzaga keladigan moliyaviy va pul munosabatlarining miqdor va sifat tahlilini o'tkazishni, narx statistikasi, kredit, pul muomalasi, sug'urta bozori va qimmatli qog'ozlar bozori masalalarini yo'naltirishni <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i>; - Samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilish bilan bog'liq masalalarni hal qilishda axborotni olish, saqlash, qayta ishlash va taqdim etishning asosiy usullari va vositalarini qo'llash <i>ko'nikmalariga ega bulishi kerak.</i>
4.	<p>VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimot qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>IX. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Sergio Consoli, Diego Reforgiato Recupero, Michaela Saisana., Data Science for Economics and Finance: Methodologies and Applications. June 2021. DOI:10.1007/978-3-030-66891-4. License., CC BY 4.0. Publisher: Springer. ISBN: 978-3-030-66891-4</p> <p>2. Koop, Gary. Analysis of economic data / Gary Koop. – Fourth Edition.</p>

	<p>pages cm. Includes index. ISBN 978-1-118-47253-6 (pbk.) 1. Econometrics. I. Title. HB141.K644 2013 330.01'5195-dc23</p> <p>3. Jiaming Mao, Data Analysis for Economics a Modern Introduction. Xiamen University. Copyright © 2017–2022, by Jiaming Mao This version: Spring 2022 Contact: jmao@xmu.edu.cn Course homepage: jiamingmao.github.io/data-analysis</p> <p>4. Umarova M.A. Statistik tahlil. O'quv qo'llanma-T.: "INNOVATSION RIVOJLANISH NASHRIYOT-MATBAA UYI"-2021, 120 bet.</p> <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>1. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. -. Toshkent: "O'zbekiston", 2017.-488b.</p> <p>2. Карпенко, Н. В. Математическая статистика : учебное пособие / Н. В. Карпенко. — Москва : РУТ (МИИТ), 2021 — Часть 3 — 2021. — 62 с. Доступ из личного кабинета студента. [Электронный ресурс]: — Режим доступа: https://e.lanbook.com/book/269492.</p> <p>3. A.X.Shoalimov, Sh.A .Tojiboyeva. Iqtisodiy tahlil nazariyasi. Darslik. 2021. -- T.: «Innovatsion rivojlanish nashriyot-m atbaa uyi», 2021 - 2 3 0 b.</p> <p>4. -Shodiyev X.A., Habibullayev I.H. Statistika. Darslik. Toshkent. 2019,436 bet.</p> <p>Axborot manbaalari</p> <p>1. www.ziyonet.</p> <p>2. www.lex.uz</p> <p>3. http://www.referat.ru</p> <p>4. https://harris.uchicago.edu/sites/default/files/202410/PPHA%2031002_Statist_20for%20Data%20Analysis%20I_2024_Final_2.pdf</p> <p>5. https://www.lse.ac.uk/resources/calendar/courseGuides/EC/2024_EC1C1.htm</p> <p>6. https://www.tcd.ie/Economics/assets/pdf/bess-ug.pdf</p>
7.	Fanning o'quv dasturi Toshkent davlat agrar universiteti Ilmiy Kengashining 2025 yil "04" 04 dagi 13 -sonli bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	<p>Fan/modul uchun ma'sullar:</p> <p>F.R.Islamov ToshDAU "Agroiqtisodiyot" kafedresi katta o'qituvchisi</p>
9.	<p>Taqrizchilar:</p> <p>A.J.Toshboyev ToshDAU "Biznesni boshqarish" kafedresi professori</p> <p>F.R.Galimova TDIU "Mintaqaviy iqtisodiyot" kafedresi professori</p>

**MAZKUR O'QUV DASTUR DUNYONING E'TIROF ETILGAN
XALQARO QS VA THE REYTINGLARIDA NUFUZLI TOP-300
TALIKKA KIRGAN QUIYDAGI OLIY TA'LIM TASHKILOTLARINING
TA'LIM DASTURLARI ASOSIDA ISHLAB CHIQUILGAN**

№	OTM nomi	QS	THE	O'quv dasturidagi mavzu nomi	Kiritilgan qo'shimcha va o'zgartirishlar	Havolalar:
1	University of Chicago	21	14	2-mavzu. Mutlaq va nisbiy statistik miqdorlar. 5-mavzu. O'zaro aloqalarni statistik o'rganish.	Probability Theory & Random Variables. Summary Statistics & Exploratory Data Analysis	https://harris.uchicago.edu/sites/default/files/2024-10/PPHA%2031002_Statistics%20for%20Data%20Analysis%20I_2024_Final_2.pdf
2	London School of Economics and Political Science	50	50	7-mavzu. Tanlama kuzatishlar.	Univariate regression	https://www.lse.ac.uk/resources/calendar/courseGuides/EC/2024_EC1C1.htm
3	Trinity College Dublin	87	161	3-mavzu. O'rtacha miqdorlar va variatsiya ko'rsatkichlari	Quantitative Methods in Economics	https://www.tcd.ie/Economics/assets/pdf/bess-ug.pdf